

31. Кідіна Н.В. До питання про поняття Регламенту як правового акту парламенту України // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № № 3-1. – С. 97-99.
32. Ковалев О.И. Регламент Государственной Думы как нормативно-правовая основа деятельности парламента России: Дис. канд. юрид. наук. – М., 2006. – 210 с.
33. Ковачев Д.А. Регламенты парламентов стран – членов Содружества Независимых Государств. (Информационно-аналитический обзор) // Очерки конституционного права иностранных государств. Учебное и научно-практическое пособие. – М. : Спарк, 1999. – С. 295-300.
34. Королева И.Н. Парламентский регламент как правовая форма регулирования порядка деятельности представительного органа государственной власти: российская и зарубежные модели : диссертация ... канд. юрид. наук. – М., 2007. –173 с.
35. Маркуш М. Регламент Верховної Ради України: конституційний аспект // Віче. – 2009. – №24. – С. 4-8.
36. Маргинюк Р.С. Форма нормативно-правового акта про Регламент Верховної Ради України // Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право". – 2011. – №1(3). – С. 1-13
37. Мотриниць С. Парламентський регламент як форма правової процедури // Юридичний вісник. – 2013. – №3. – № 3. – С. 51-60. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/urid_2013_3_12.pdf.
38. Сас С.В. Законодавство про регламент Верховної Ради України: проблеми теорії і практики: Автореф. дис... канд. юрид. наук. – К., 2005. – 20 с.
39. Ющик О.І. Теоретичні основи законодавчого процесу. Монографія. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – С. 302-319.
40. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
41. Бризанин В.В. Административные регламенты органов государственного управления в аспекте административной реформы в Российской Федерации.: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – СПб., 2008. – 20 с.
42. Буряга В.О. Административный регламент в сфере реализации исполнительной власти в Российской Федерации: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – М., 2009. – 23 с.
43. Васильев Ф.П. Место и роль административного регламента в деятельности государственных органов // Право и государство: теория и практика. – 2008. – № 9. – С. 56-58.
44. Давыдов К.В. Административные регламенты федеральных органов исполнительной власти Российской Федерации: вопросы теории: монография / под ред. Ю. Н. Старилова. – М.: NOTA BENE, 2010. – 390 с..
45. Лукьянова В.Ю. Технический регламент в системе российского законодательства. М.: Эскмо, 2009. – 240 с..
46. Миронов А.Н. Административный регламент как вид нормативного правового акта федерального органа исполнительной власти // http://scjournal.ru/articles/issn_1997-292X_2012_3-2_34.pdf.
47. Нестеров А.В. Регламентация. – М., 2009. 159 с.
48. Свиначев В.В. Административный регламент: Учебно-практическое пособие / В.В. Свиначев, Ф.П. Васильев и С.Н. Алексеев; под ред. Ф.П. Васильева. – Чебоксары, 2008. – 328 с.
49. Соколова О.С. Парадоксы административных регламентов // Современное право. – 2007. -№ 9. – С. 37-40.
50. Филатова А.В. Регламенты и процедуры в сфере реализации государственного контроля (надзора) / под ред. Н. М. Конины. – Саратов: Научная книга, 2009. – 280 с.
51. Глущенко С.В. Концептуальний аналіз постанов і роз'яснень пленумів вищих спеціалізованих судів // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2013. – N 4. – С. 111-118.
52. Мазур М.В. Акти органів судової влади як джерело конституційного права України. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 2009. – 19 с.
53. Стецик Н.В. Технологія судової правотворчості: загальнотеоретична характеристика. Дис. ... канд. юрид. наук. – Л., 2011. – 205 с.
54. Шевчук С.В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади. Дис. ... докт. юрид. наук. – 433 с.

ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОСУДДЯ ЯК КОНСТИТУЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ

Поливач Р.О.

*(студент 2 курсу магістратури Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка)*

***Анотація.** У статті досліджено сучасний стан здійснення правосуддя, визначені основні проблеми пов'язані з необхідністю її реформування. Проаналізовано проект змін до Конституції в частині правосуддя та Пропозиції щодо внесення змін до Конституції України.*

Ключові слова: правосуддя, судочинство, судова система, реформування правосуддя, реформування судової системи, Конституційна комісія, Проект змін до конституції.

Анотація. В статті досліджено состояние осуществления правосудия в Украине, определены основные проблемы связаны с необходимостью ее реформирования. Проанализированы проект изменений в Конституцию Украины в части правосудия и Предложения о внесении изменений в Конституцию Украины.

In article the condition of implementation of justice in Ukraine is investigated, the main problems are defined connected with need of its reforming. Are analysed the project of changes in the Constitution of Ukraine regarding justice and the Offer on modification of the Constitution of Ukraine.

Одним з найголовніших питань сьогодення для України є питання правосуддя та сучасного стану його здійснення. Вони виступають об'єктами дослідження багатьох науковців таких як А.М. Бернюкова, В.С. Бігуна, Ю.П. Лободи, Б.В. Малишева, С.П. Погребняка, С.П. Рабіновича, В.С. Смородинського, М.І. Сірого, В.М. Тертишника, Р.О. Куйбіди, С.Ф. Демченка та багато інших. Проте ґрунтовних наукових досліджень в контексті реформування правосуддя на даний момент немає. Безпосередньо з цим і виникає актуальність дослідження цього питання.

Метою даної статті є аналіз сучасного стану здійснення правосуддя; визначення основних проблем пов'язаних з необхідністю його реформування. Аналіз проекту змін до Конституції в частині правосуддя.

Одним з основних завдань держави є захист прав і свобод особи. Цей обов'язок покладається на неї Конституцією і полягає безпосередньо у діяльності органів судової влади (судочинстві) з метою забезпечення необхідного правосуддя. З цього приводу виникає проблема розмежування таких понять як «правосуддя» та «судочинство».

Ототожнення цих термінів спостерігається надзвичайно часто як у нормативно-правових актах а також і в ряді наукових джерел. Спроби ідентифікувати правосуддя з юрисдикційною діяльністю робляться й в навчальній літературі, присвяченій судовим і правоохоронним органам (так під правосуддям часто розуміють діяльність судів із розгляду і вирішення судових справ) а також у монографічних роботах де правосуддя – це діяльність органів судової влади з приводу правових конфліктів.[5, ст. 1-2]

Правосуддя може розглядатися в різних значеннях: як діяльність (судочинство), як мета, як принцип. [3, ст. 25] Однак, у будь-якому випадку, правосуддя повинно стати результатом діяльності будь-якого суду. Тобто фактично поняття «судочинство» та «правосуддя» є невід'ємними один від одного. [4, ст. 71]

Перш за все «правосуддя» асоціюється з «правом», «правдою», «справедливістю». Проте у життєвих реаліях суди, здійснюючи судочинство, часто порушують норми як матеріального так і процесуального права керуючись своїми мотивами, що ніяк не можна пов'язати з цими трьома категоріями. Тобто можна зробити висновок про те, що те, що є «судочинством» не завжди може виступати «правосуддям».

І, нажаль, складається така ситуація, що рівень довіри населення до судової системи як гаранту забезпечення правосуддя в нашій країні на даний період є надзвичайно низький.

За даними Галлуп (Gallup), напередодні Революції Гідності рівень довіри до судів в Україні був одним з найнижчих у світі (лише 16%) і найнижчим у країнах колишнього Радянського Союзу. [6]

Однак у 2014-2015 роках Україна не змогла покращити ситуацію. Навіть навпаки, за даними Центру Разумкова (березень 2015 року), рівень довіри до судів понизився до 11 відсотків (1,1% опитаних цілком довіряють судам; 9,5% – переважно довіряють). Це найнижчий рівень довіри серед державних інституцій. Порівняно з недержавними інституціями такий рівень недовіри до судів спів мірний з банками і російськими ЗМІ. [7, ст. 97]

Такі низькі позиції у всесвітніх рейтингах європейської держави зумовлені передусім неналежним функціонуванням судової системи, особливо після її реформування у 2010 році.

Судова реформа 2010р. кардинально змінила всі три складові вітчизняного судочинства – судоустрій, статус суддів та здійснення правосуддя. Зміни торкнулися усіх головних аспектів діяльності судів і суддів: принципів судоустрою держави, самої системи судів та їх повноважень, порядку звернення до суду і процедур судового розгляду справ, механізму добору суддів, підстав і порядку їх відповідальності, системи забезпечення діяльності судів, засад суддівського самоврядування та навіть мови судочинства.

Як наслідок уся судова система України стала залежною від політичної влади, конкретно – від Адміністрації Президента. Остання мала можливість здійснювати визначальний вплив на кожного з понад 9 тис. суддів за допомогою таких важелів: 1) підконтрольність ключових кадрових органів – Вищої ради юстиції і Вищої кваліфікаційної комісії суддів, а відтак – над призначенням, переведенням та звільненням, тобто всією кар'єрою суддів (в умовах відсутності встановленої законом конкурсної процедури просування суддів по службі); 2) підконтрольність системи суддівського самоврядування, яка навмисно була створена у 2010 р. надто складною, з фактично призначуваними делегатами до ключових органів самоврядування, з непропорційним представленням у них судів різних юрисдикцій – у результаті чого було досягнуто повного контролю над з'їздом суддів; залежність суддів від голів судів (через побоювання дисциплінарної відповідальності), а голів судів від політичної влади (через призначення підконтрольною Вищою радою юстиції); 3) механізм дисциплінарної відповідальності суддів (до якої на практиці можна притягнути будь-якого суддю), де розгляд справ проводять підконтрольні Вища кваліфікаційна комісія суддів і Вища рада юстиції; 4) використання проти деякого з суддів наявної у правоохоронних органах компрометуючої інформації, яка може загрожувати кримінальною відповідальністю. Також Президент повністю контролював Конституційний Суд – через вплив на його формування (пропорційно Президентом, Верховною Радою (де Президент мав політичну підтримку більшості депутатів), і підконтрольним Президенту з'їздом суддів) та через тиск підконтрольних правоохоронних органів на нелояльних суддів. [8]

На даному етапі однією з головних цілей України є вступ до Євросоюзу. Вона буде не досяжною поки наша судова система не відповідатиме європейським стандартам і не підніметься рівень довіри населення до неї. Це відомо як народним депутатам так і президенту.

Саме з цією метою було створено спеціальний допоміжний орган при Президентові України – Конституційну Комісію основними завданнями якої є: 1) узагальнення практики виконання норм Конституції України, пропозицій щодо її вдосконалення з урахуванням сучасних викликів і потреб суспільства; 2) напрацювання узгоджених пропозицій щодо проведення конституційної реформи в Україні; 3) забезпечення широкого громадського та фахового обговорення пропозицій щодо проведення конституційної реформи в Україні за участю провідних фахівців у галузі конституційного та інших галузей права, у сфері суспільно-політичних наук, громадських діячів, представників громадських об'єднань та міжнародних організацій; 4) підготовка за результатами широкого громадського і фахового обговорення законопроекту (законопроектів) про внесення змін до Конституції України; 5) сприяння налагодженню ефективного механізму взаємодії державних органів, інститутів громадянського суспільства та міжнародних організацій з питань підготовки і реалізації конституційної реформи в Україні; 6) забезпечення інформування громадськості про роботу з підготовки пропозицій щодо проведення Конституційної реформи, її реалізації.

Результатом діяльності Конституційної комісії став Проект змін до Конституції України в частині правосуддя [11], створений робочою групою з питань правосуддя, який був направлений на експертизу до Венеціанської Комісії, в висновку якої зазначається: «остання версія змін до Конституції є дуже позитивною і добре підготовленою та

заслугує повної підтримки». [10] А також Пропозиції Робочої групи з питань правосуддя щодо внесення змін до Конституції України від 30.10.2015 року [12].

Вони і будуть виступати основним об'єктом дослідження в контексті зазначеної теми.

У положенні п. 2 ст. 125 запропонованих змін «Суд утворюється та ліквідується на підставі та у порядку, визначеному законом, проект якого вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя». [12] Також за ст. 128 «Суддів призначає на посади Президент України за поданням Вищої ради правосуддя в порядку, встановленому законом. Призначення суддів на посади здійснюється за конкурсом, крім випадків, передбачених законом». [12] Слід зазначити, що в цьому випадку президент здійснює лише церемоніальну роль, оскільки подання Вищої ради правосуддя є обов'язковим для виконання.

Відповідно до ст. 130 проекту Конституції в Україні, як наступниця Вищої ради Юстицій, буде діяти Вища рада правосуддя, до повноважень якої належатиме: вносити подання про призначення судді на посаду; ухвалювати рішення щодо порушення суддею чи прокурором вимог щодо несумісності; розглядати скарги на рішення відповідного органу про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора; ухвалювати рішення про звільнення судді з посади; ухвалювати рішення про припинення повноважень судді; надавати згоду на затримання судді чи утримання його під вартою; ухвалювати рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення судочинства; 8) вживати заходів щодо забезпечення незалежності судді; 9) здійснювати інші повноваження, визначені цією Конституцією та законами України. Більшість членів ВРП будуть складати судді. [11]

Тобто з положення цих статей бачимо певні кроки в напрямі деполітизації судової системи. А саме позбавлення можливості Президента утворювати суди, звільняти суддів з посад та залишення йому виключно церемоніальної ролі в їх призначенні. Виключення з повноважень Верховної Ради давати згоду на затримання чи арешт суддів, їх обрання та звільнення. Для цього пропонується створення окремого незалежного самостійного органу Вищої ради правосуддя, яка перейме на себе ці функції. Такі зміни не можуть не вітатися.

Зміцнення гарантій незалежності судді проявляються також і у ст. 126 нового проекту КУ щодо незалежності і недоторканності судді, а саме у ліквідації такої підстави для звільнення судді як «порушення суддею присяги», яка є досить розмитою, що надає можливість для зловживань. Саме «порушенням присяги» може бути будь-яка дія, адже не існує чіткого розподілу, що саме є порушенням цієї присяги. У більшості випадків це є додатковою підставою тиску на суддю, адже за порушення присяги можна інкримінувати будь-що. Також спостерігаємо за наявністю необхідного функціонального імунітету судді: «Суддя не може бути без згоди Вищої ради правосуддя затриманий чи утримуватись під вартою до винесення обвинувального вироку судом, за винятком затримання судді під час вчинення або безпосередньо після вчинення злочину»; та на одразу безстрокове обрання. Суддя при здійсненні судочинства є незалежним та керується верховенством права (ч.1 ст. 129 Проекту змін до Конституції) а не Закону [12]. В закріплення цього положення в проекті змін пропонується виключення «законності» як засади здійснення судочинства. Оскільки, враховуючи не найкращий сучасний стан законодавства, суд, обмежений засадою законності, в певних випадках вимушений приймати не справедливе рішення, яке не відповідає принципу верховенства права. Така зміна є надзвичайно важливою.

Зміни торкнулися й критеріїв обрання суддів та умов залишення їх на посаді. Від так згідно ч.3 ст. 127 Проекту змін до Конституції «На посаду судді може бути призначений громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяті п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права щонайменше п'ять років, проживає в Україні щонайменше десять років та володіє державною мовою. Законом можуть бути передбачені додаткові вимоги для призначення

на посаду судді». [11] Тобто можемо спостерігати за підвищенням мінімального та встановленням максимального віку, збільшенням правового стажу; терміну проживання на території України. А за п. 4 перехідних положень «відповідність займаній посаді судді, якого було призначено або обрано на посаду до набрання чинності Законом України "Про внесення змін до Конституції України" (щодо правосуддя)", має бути оцінена в порядку, визначеному законом. Виявлення за результатами такого оцінювання явної невідповідності судді займаній посаді за критеріями професіоналізму, етичності або доброчесності є підставою для звільнення такого судді з посади». [11]

Ще одним важливим кроком є введення у проект змін до Конституції таких положень: ч.4 ст. 55 «Кожному гарантується право звернутись з конституційною скаргою до Конституційного Суду України з підстав, передбачених цією Конституцією, та у порядку, визначеному законом» та ст. 151-1 «Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований при ухваленні остаточного судового рішення в її справі закон України суперечить Конституції України. Конституційна скарга може бути подана в разі, якщо всі національні засоби юридичного захисту вичерпано». [11] Такі зміни дають можливість громадянам стати суб'єктами конституційного оскарження.

Проте також з цими нововведеннями проектом змін до Конституції України в частині правосуддя є і негативний момент, а саме зменшення рівня прав особи. Це проявляється у ч.4 ст. 131-2 «Виключно адвокат здійснює представництво в суді, а також захист від обвинувачення». [11] Це положення є позитивним виключно у сфері захисту від обвинувачення. А у сфері цивільного, господарського та адміністративного судочинства тільки унеможливило вибір представника, який не має адвокатського посвідчення. Особа сама має вирішувати кому представляти її інтереси у суді. Тому такі зміни є неприпустимими.

Таким чином, виходячи з вище сказаного, можна прийти до висновку, що на даному етапі уся судова система України, в наслідок її реформування у 2010 році, перебуває у повній залежності від політичної влади. А отже її можливість забезпечувати саме здійснення правосуддя є досить обмеженою. Оскільки однією з головних цілей України є вступ до Євросоюзу. Ця мета буде не досяжною поки наша система здійснення правосуддя не відповідатиме європейським стандартам. Тому проведення її реформування є настільки необхідним для нашої країни. Саме для цього при Президентові України було створено Конституційну Комісію, результатом діяльності якої став підготовлений Проект змін до Конституції України в частині правосуддя. З умовою виправлення вказаного у статті недоліку, прийняття цього проекту можна буде вважати позитивним і значним кроком уперед як для забезпечення здійснення самого правосуддя, так і для розвитку України в цілому.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. ВВР. – 1996, №30, 141 ст.
2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2010, №6450-1 //http://zakon.rada.gov.ua.
3. Правосуддя: філософське та теоретичне осмислення: колективна монографія /А.М. Бернюков, В. С. Бігун, Ю. П. Лобода, Б.В. Малишев, С. П.Погребняк,С. П. Рабінович, В. С. Смородинський, О. В. Стовба/ (Відп. ред. В. С. Бігун). – К., 2009. – 316 с.
4. Правосуддя як основна функція судової влади в Україні: поняття та його соціальна цінність [Електронний ресурс] / О. І. Величко //Європейські перспективи. – 2013. – № 6. – С. 70-73. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/evpe_2013_6_14.pdf
5. Про поняття правосуддя і доступність правосуддя [Електронний ресурс] / С. Демченко // Вісник Академії правових наук України. – 2010. – № 2. – С. 96-102. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2010_2_10.pdf
6. Confidence in Judicial Systems Varies Worldwide [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gallup.com/poll/178757/confidence-judicial-systemsvariesworldwide.aspx?utm_source=confidence%20in%20judiciary&utm_medium=search&utm_campaign=tiles.

7. Судова реформа в Україні: поточні результати та найближчі перспективи [Електронний ресурс] / Центр Розумкова. – 2013. – Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/upload/Sudova_reforma_2013.pdf
8. Судова реформа в Україні: виклики і рекомендації. Аналітичний огляд [Електронний ресурс] / Міжнародний фонд «Відродження». – 2014. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/2010-03-07-18-06-07/lawreforms/1604_analitychnyi-ohliad-sudova-reforma-v-ukraini-vyklyky-i-rekomendatsi.html
9. Висновки Венеціанської Комісії щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://www.slideshare.net/askreform/ss-54464174>
10. Проект змін до Конституції України в частині правосуддя [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: <http://constitution.gov.ua/work/item/id/16>
11. Пропозиції Робочої групи з питань правосуддя щодо внесення змін до Конституції України [Електронний ресурс]. – 2015.- Режим доступу: <http://constitution.gov.ua/work/item/id/17>

ПРОБЛЕМИ ВТІЛЕННЯ ІДЕЇ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА У КОНТЕКСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ

Ремінська Ю.Ю.

*(магістр 2-го року навчання юридичного факультету Київського національного
університету імені Тараса Шевченка)*

***Анотація.** У статті висвітлюються проблеми практичної реалізації ідеї верховенства права в аспекті проведення конституційної реформи. Автором проаналізовані основні проблемні питання досліджуваного явища та наголошено на його багатогранності і дискусійному характері. Особливу увагу приділено класифікації елементів верховенства права. Автор доходить до висновку, що питання, пов'язані із практичним застосуванням верховенства права досі залишаються не вирішеними і потребують подальших досліджень.*

***Ключові слова:** ідея, верховенство права, елементи верховенства права, конституційна реформа.*

***Аннотація.** В статье освещаются проблемы практической реализации идеи верховенства права в аспекте проведения конституционной реформы. Внимание сосредоточено на исследовании философской природы верховенства права. Автором проанализированы основные проблемные вопросы исследуемого явления и подчеркнуты ее многогранность и дискуссионный характер. Особое внимание уделено классификации элементов верховенства права. Автор приходит к выводу, что вопросы, связанные с практическим применением верховенства права до сих пор остаются не решенными и требуют дальнейших исследований.*

***Abstract.** The article highlights the problem of the rule of law externalization within the framework of constitutional reform. The author analyses main issues of the researched phenomena and emphasizes on essentially contested and multifaceted character of such concept. Special attention is given to the classification of the rule of law elements, so its system has been identified. The author comes to the conclusion that the issues, related to the rule of law implementation are still open and require further amplification.*

***Передмова.** У контексті реформування політико-правової системи будь-якої країни важливим є звернення до універсальних категорій науки філософії права. Такою категорією є універсальна ідея верховенства права – принцип, доктрина, концепція, яка є системоутворюючим фактором правової держави та всього громадянського суспільства. Проте, відсутність наукового консенсусу стосовно визначення цього поняття, його основних елементів ускладнює питання демаркації правової держави від поліцейської, що у свою чергу дає можливість державній владі та відповідним її органам нівелювати правами і свободами людей, використовувати владу з метою задоволення своїх власних потреб. Тим самим відбувається свідоме перекручування сутності і призначення верховенства права, а особливо його ролі у реформаційних процесах. Тому, **актуальність теми** наукового дослідження обумовлюється, по-перше, необхідністю систематизувати наявні у науковій літературі погляди на поняття верховенства права і, по-друге, відсутністю фундаментальних напрацювань стосовно проблеми його практичної реалізації, зокрема, на стадії проведення конституційної реформи. З огляду на вищезазначене, **метою роботи** є дослідження функціональної спрямованості ідеї верховенства права в аспекті політико-правових трансформацій у державі. Враховуючи мету роботи, її **завданнями** є: 1) окреслення того кола проблем, яке існує у зв'язку із визначенням поняття верховенства права, його елементів та вимог; 2) виділення концептуальної основи для аналізу впливу верховенства права на політико-правові*